

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра юридичної психології**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Перший проректор НАВС

полковник поліції

**Станіслав Гусарєв**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ  
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти «Магістр»  
за спеціальністю 053 «Психологія»  
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Minor \_\_\_\_\_

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сучасні проблеми психологічного забезпечення Національної поліції» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія» ступеня вищої освіти «Магістр», за заочною формою навчання.

Розробники:

**Оксана Христюк** - викладач кафедри юридичної психології, магістр психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології  
Протокол від \_\_. \_\_. 20\_\_ року № \_\_

**Завідувач кафедри  
юридичної психології**

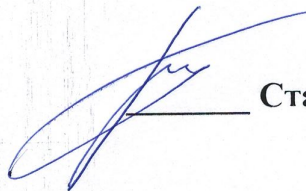


**Олена Кудерміна**

Схвалено науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ

Протокол від \_\_. \_\_. 2020 року № \_\_

**Голова науково-методичної ради**



**Станіслав Гусарєв**

## 1. Програма навчальної дисципліни

**Предметом** навчальної дисципліни є засвоєння знань щодо основних завдань, складових та актуальних проблем забезпечення психологічного супроводження проходження служби та професійної психологічної підготовки Національної поліції.

**Міждисциплінарні зв'язки:** «Формування та оптимізація професійного соціально-психологічного середовища», «Профілактика психосоматичних розладів працівників поліції», «Актуальні психологічні проблеми профілактичної діяльності», «Проблеми організаційної психології в Національній поліції», «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології в діяльності працівників поліції».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Актуальні проблеми психологічного забезпечення професійної діяльності працівників поліції
2. Актуальні проблеми психологічного забезпечення особистої безпеки працівників поліції
3. Актуальні проблеми професійно-психологічної підготовки працівників поліції
4. Актуальні проблеми психологічного забезпечення проведення переговорної діяльності поліцейськими

### Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета** дисципліни: усвідомлення сучасних проблем психологічного забезпечення Національної поліції та їх вирішення шляхом удосконалення професійно психологічного відбору, психологічного супроводження проходження служби, професійно психологічної підготовки та психологічної підтримки проведення службових заходів у діяльності поліції.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні проблеми психологічного забезпечення Національної поліції» є знання та вміння вирішувати актуальні проблеми психологічного забезпечення професійної діяльності працівників поліції, психологічного забезпечення особистої безпеки та професійно-психологічної підготовки працівників поліції.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

**знати:**

- положення діючого законодавства про психологічне забезпечення Національної поліції;
- психологічні чинники, закономірності та механізми системи психологічного забезпечення Національної поліції;
- структурно-системні параметри психологічного забезпечення діяльності поліції;
- функцій психологічного забезпечення діяльності поліції;

- сутність та структуру професійно психологічного відбору на службу та навчання;
- завдання психологічного супроводження проходження служби;
- актуальні проблеми професійно психологічної підготовки;
- форми психологічної підтримки проведення оперативно-службових заходів;

**уміти:**

- самостійно проводити професійно психологічний відбір на службу та навчання;
- досліджувати проблеми психологічного супроводження проходження служби та визначати шляхи їх вирішення;
- складати тематику занять із професійно психологічної підготовки;
- формулювати питання для складання психологічного портрету.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4 кредити ECTS.

**Мова навчання:** українська мова.

**Консультативну допомогу** здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття.

## **Структура навчальної дисципліни**

### **Тема 1. Актуальні проблеми психологічного забезпечення професійної діяльності працівників поліції**

Чинники професійної діяльності Національної поліції, що зумовлюють необхідність її психологічного забезпечення. Проблеми в нормативно-методичному забезпеченні діяльності служби психологічного забезпечення. Визначення, принципи та напрями системи психологічного забезпечення. Спрямованість системи психологічного забезпечення.

Визначення, складові та основні завдання професійного психологічного відбору. Професіограма та психограма як основа професійного психологічного відбору. Проблеми розробки професіограм. Визначення, основні завдання, складові та актуальні проблеми забезпечення психологічного супроводження проходження служби. Визначення, основні завдання та структура професійної психологічної підготовки. Психологічна підготовленість як результат психологічної підготовки та її складові. Актуальні проблеми подальшого удосконалення процесу організації та проведення професійної психологічної підготовки. Визначення та основні завдання психологічної підтримки службових заходів. Форми реалізації актуальних проблем психологічної підтримки службових заходів.

## **Тема 2. Актуальні проблеми психологічного забезпечення особистої безпеки працівників поліції**

Визначення та складові елементи професійної захищеності працівника поліції. Особиста безпека працівника поліції. Визначення та структура професійно-психологічної готовності працівника поліції. Визначення та види небезпеки. Стійкі (сталі) та тимчасові протипоказання до небезпечних видів діяльності. Ситуативні психічні стани особистості поліцейського. Віктимні особистісні якості поліцейських. Основні напрями та форми забезпечення особистої безпеки працівників поліції.

Діагностика причетності особи до кримінального середовища. Діагностика поведінки осіб, які знаходяться у небезпечних станах. Інформативні ознаки мовних та позамовних (невербальних) повідомлень щодо брехні і нещирості. Комплекс мімічних та тілесних проявів, що дозволяє визначити ворожість у намірах особи. Уміння працівників поліції візуально виявляти приховану зброю. Установка «на виживання». Рекомендації для формування установки безпечної поведінки. Прийоми безпечного спілкування зі сторонніми особами та в професійному середовищі.

Елементи професійної підготовленості працівників поліції до дій у небезпечних ситуаціях. Складові індивідуальної професійної концепції працівника поліції. Оптимальний рівень розвитку необхідних психологічних якостей у працівника поліції. Формування стійкої особистісної установки поліцейського на «виживання» у небезпечних ситуаціях. Програма профілактики і схема ефективної протидії провокації («трикутник безпеки»). Психологічна підготовленість працівника поліції до застосування зброї за умов, що загрожують його життю та здоров'ю.

## **Тема 3. Актуальні проблеми професійно-психологічної підготовки працівників поліції**

Визначення, мета, основні завдання, напрями та результат професійно-психологічної підготовки. Структура професійно-психологічної готовності. Шляхи психологічного моделювання.

Необхідні комунікативні якості поліцейського. Фактори, що зумовлюють необхідність удосконалення вмінь і навичок професійного спілкування працівників поліції. Етапи навчання умінню спілкуватися.

Психічна саморегуляція, як особливий режим роботи людської психіки. Аутогенне тренування. Первинні навички саморегуляції. Техніка виконання шести стандартних вправ, що були розроблені І.Г. Шульцем. Основні типи саморегуляції. Види роботи з собою в процесі психічної саморегуляції.

## **Тема 4. Актуальні проблеми психологічного забезпечення проведення переговорної діяльності поліцейськими**

Психологічні механізми переговорної діяльності. Сутність механізму узгодження. Прагнення до взаємної довіри сторін. Потенційна та реальна

довіра. Забезпечення балансу влади і взаємного контролю сторін. Діапазон засобів, що залучаються.

Технологія переговорів. Принципи конструктивної взаємодії з опонентом у ході міжособистісних переговорів. Основні способи подачі позиції. Структурні елементи переговорного процесу. Етапи чи основні стратегії ведення переговорів (підходи). Тактичні прийоми переговорів.

Аргументація як спосіб переконання опонента. Методи (техніка) аргументування. Основні положення тактики аргументування.

## 2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Напрямок підготовки 053 «Психологія»	<b>Вибіркова Minor_</b>	
Модулів –	Спеціальність «Психологія», спеціалізація «психолог в органах Нацполіції»	<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів –		1-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		<b>Семестр</b>	
(назва)			
Загальна кількість годин – 120		12-й	13-й
	<b>Лекції</b>		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи -	Ступінь вищої освіти магістр	4 год.	
		<b>Семінарські, практичні</b>	
			6+8 год.
		<b>Лабораторні</b>	
		0 год.	0 год.
		<b>Самостійна робота</b>	
			102 год.
	<b>Індивідуальні завдання:</b> год.		
	Вид контролю: <b>екзамен</b>		

### 3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

№ з/п	Назви тем	Всього годин	В т.ч. аудиторних			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні заняття	
1.	Актуальні проблеми психологічного забезпечення професійної діяльності працівників поліції	24		-	2	22
2.	Актуальні проблеми психологічного забезпечення особистої безпеки працівників поліції	30	2	2	2	24
3.	Актуальні проблеми професійно-психологічної підготовки працівників поліції	32		2	2	28
4.	Актуальні проблеми психологічного забезпечення проведення переговорної діяльності поліцейськими	34	2	2	2	28
<b>Всього по дисципліні:</b>		<b>120</b>	<b>4</b>	<b>6</b>	<b>8</b>	<b>102</b>
<b>Підсумковий контроль - екзамен</b>						

#### 4. Плани семінарських та практичних занять

##### Тема 1. Актуальні проблеми психологічного забезпечення професійної діяльності працівників поліції

*Практичне заняття – 2 год.*

*Мета заняття:* розкривати зміст понять «працівник органів Національної поліції», «суб'єкт правоохоронної діяльності», «психологічне забезпечення»; обґрунтовувати структурні компоненти особистості через призму юридико-психологічних особливостей правоохоронної діяльності; вирізнити критерії розмежування категорій «суб'єкт правоохоронної діяльності»; окреслити напрями психологічного забезпечення; тренування

професійної і психологічної спостережливості; правила, які необхідно враховувати поліцейському для організації ефективного спостереження; розвиток професійного сприймання та визначення індивідуальної метрики; формування професійної пам'яті; методики для визначення наявних індивідуальних особливостей запам'ятовування та розвитку пам'яті; розвиток професійного мислення; психологічні бар'єри, що заважають формуванню техніки професійно мислення; основні прийоми активізації професійного мислення.

**Література:** [1, 2, 3,6, 7, 10,12, 13, 15, 17,18, 19,20, 21,22, 23, 27]

## **Тема 2. Актуальні проблеми психологічного забезпечення особистої безпеки працівників поліції**

*Семінарське заняття – 2 год.*

1. Небезпека і особиста безпека. Загальна характеристика, види та структура небезпечних ситуацій в діяльності працівників поліції.
2. Ризик та небезпека. Психологічні чинники, які зумовлюють схильність до небезпечної поведінки.
3. Характеристика основних чинників особистої безпеки працівників поліції.

**Література:** [1, 5, 9]

*Практичне заняття – 2 год.*

*Мета заняття:*

1. Формування умінь і навичок безпечної поведінки в екстремальних ситуаціях службової діяльності; визначення можливостей застосування отриманих умінь і навичок у діяльності працівників органів Національної поліції України; ознайомлення з психологічними рекомендаціями щодо: психологічних особливостей процесу прийняття рішень у небезпечних ситуаціях; психологічних особливостей та наслідків ситуації застосування вогнепальної зброї; підготовки та організації взаємодії між співробітниками під час служби з охорони громадського порядку.
2. Виконання вправ, що спрямовані на формування вмінь та навичок:
  - 1) розпізнання належності людини до кримінального середовища: а) вивчення та оцінювання її зовнішнього вигляду, інтерпретації татуювання; б) оцінювання мови (наявності-відсутності елементів злочинного жаргону, спрямованості, змісту мови та ін.); в) аналізу та оцінювання індивідуальної динаміки поведінки (наявності-відсутності елементів «ручної фені», індивідуальних звичок, характерних реакцій та ін.);
  - 2) діагностики агресивних станів і намірів окремої людини чи групи;
  - 3) розпізнання характерних ознак поведінки особи в особливому стані (алкогольного



сп'яніння, під впливом наркотичних засобів чи психічних аномалій);

**Література:** [1, 14, 25, 28, 33,]

**Тема 3. Актуальні проблеми професійно-психологічної підготовки працівників поліції**

*Семінарське заняття – 2 год.*

1. Загальна характеристика та специфіка професійного спілкування.
2. Тактика встановлення психологічного контакту.
3. Сутність та техніки оволодіння навичками психічної саморегуляції.

**Література:** [1, 5, 8, 11]

*Практичне заняття – 2 год.*

*Мета заняття:* визначення поняття та чинників, що впливають на ефективність професійного спілкування; визначення типу темпераменту за методикою Айзенка; рекомендації по взаємодії з особами різних типів темпераменту.

Визначення послідовності застосування технік психічної саморегуляції; вивчення та апробація різних технік психічної саморегуляції; формування умінь використання методів самообілізації і самоконтролю у професійній діяльності працівників поліції.

**Література:** [13, 24, 29, 30] : [31-34]

**Тема 4. Актуальні проблеми психологічного забезпечення проведення переговорної діяльності поліцейськими**

*Семінарське заняття – 2 год.*

1. Загальнотеоретичні положення психологічного забезпечення переговорного процесу.
2. Переговори в ситуації захоплення заручників.

**Література:** [1, 4]

*Практичне заняття – 2 год.*

*Мета заняття:* закріплення знань по основним проблемам ведення переговорного процесу, спрямованого на вирішення конфлікту; розвиток навичок самооцінки психологічної підготовленості до участі в переговорах. Відпрацювання тестових методик по самооцінці своєї підготовленості до ведення переговорів; виконання тренінгових вправ на розвиток психологічної

підготовленості до участі в переговорах.

**Література:** [5, 16] : [26, 32]

### **5. Завдання самостійної роботи**

Вимоги до організації самостійної роботи студентів та структура навчальних завдань визначаються робочими навчальними програмами дисципліни.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань дисципліни. Самостійна робота передбачає також підготовку відповідей на наступні запитання:

1. Психологічна характеристика професійної діяльності працівників поліції.
2. Професійно-психологічна підготовка працівників поліції.
3. Структура професійної психологічної підготовленості працівників поліції.
4. Основні компоненти професійно-психологічної підготовленості.
5. Увага в типових ситуаціях діяльності працівників поліції.
6. Основні характеристики уваги.
7. Професійна і психологічна спостережливість та її основні складові.
8. Відчуття та його основні характеристики.
9. Сприймання та його основні характеристики.
10. Загальна характеристика пам'яті.
11. Ефективність і продуктивність пам'яті.
12. Мислення і основні його форми.
13. Поняття візуальної психодіагностики.
14. Загальна характеристика методів візуальної психодіагностики.
15. Загальна характеристика професійного спілкування.
16. Цілі, завдання та засоби професійного спілкування.
17. Основні характеристики словесного та психологічного портрету.
18. Загальна характеристика та види психологічно-складних ситуацій професійної діяльності: стресові, конфліктні, екстремальні, критичні.
19. Індивідуальний стиль реагування на психологічно-складні ситуації.
20. Загальна характеристика саморегуляції.
21. Техніка релаксації, заснована на самонавіюванні.
22. Використання методів самообізнаності у професійній діяльності.
23. Особиста безпека працівників поліції: загальна характеристика.
24. Методи досягнення та підтримки особистої безпеки працівника поліції.
25. Характеристика професійної захищеності працівників поліції.
26. Характеристика видів небезпеки.
27. Чинники, що визначають схильність до небезпеки.

## **6. Методи навчання та контролю**

Основними методами навчання є лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота, виконання поточних контрольних завдань, виконання тестових завдань, підготовка реферативних повідомлень. Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни «Сучасні проблеми психологічного забезпечення Національної поліції» включає поточний контроль успішності, виконання самостійної роботи та складання підсумкового заліку.

Для поточного контролю засвоєння навчального матеріалу, що вивчається під час аудиторних занять і особливо у процесі самостійної роботи, передбачена контрольна робота, порядок проведення та зміст якої наводяться в робочих навчальних програмах з урахуванням специфіки напряму підготовки здобувачів ступеню вищої освіти.

## **7. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю**

1. Загальна характеристика системи психологічного забезпечення в діяльності поліції.
2. Нормативно-правова база психологічного забезпечення в діяльності поліції.
3. Завдання системи психологічного забезпечення в діяльності поліції.
4. Принципи функціонування системи психологічного забезпечення.
5. Психологічне забезпечення як система, її основні структурні елементи.
6. Характеристика об'єктів системи психологічного забезпечення в діяльності поліції.
7. Завдання суб'єктів системи психологічного забезпечення в діяльності поліції.
8. Проблема взаємодії суб'єктів системи психологічного забезпечення в діяльності поліції.
9. Історія становлення та розвитку системи психологічного забезпечення.
10. Сучасний стан та проблеми системи психологічного забезпечення в діяльності поліції.
11. Перспективні напрями психологічного забезпечення в діяльності поліції.
12. Характеристика основних напрямків системи психологічного забезпечення в діяльності поліції.
13. Поняття професійного психологічного відбору на службу та навчання у системі психологічного забезпечення.
14. Завдання професійного психологічного відбору.
15. Етапи професійного психологічного відбору.
16. Сучасні проблеми професійного психологічного відбору.
17. Кваліфікаційні вимоги до поліцейських.
18. Професіограма та психограма працівників поліції.

19. Шляхи удосконалення професійного психологічного відбору.
20. Поняття психологічного супроводження проходження служби у системі психологічного забезпечення.
21. Завдання психологічного супроводження проходження служби.
22. Форми та методи психологічної підтримки адаптації працівників поліції до умов служби.
23. Підготовка та проведення первинної психопрофілактики відхилень у поведінці поліцейських.
24. Робота з поліцейськими, віднесеними до групи посиленої психологічної уваги.
25. Завдання психогігієни в діяльності поліції.
26. Сучасні методи надання психологічної допомоги поліцейським після перебування в екстремальних ситуаціях.
27. Вивчення, оцінка і прогнозування факторів, небезпечних для життя і здоров'я поліцейських.
28. Залучення психолога до розслідувань за фактами самогубств і суїцидальних спроб працівників поліції.
29. Психологічна допомога поліцейським і членам їх сімей.
30. Роль психолога у підтриманні належного соціально-психологічного клімату в підрозділах поліції.
31. Проблеми підготовки експертних психологічних висновків на поліцейських, що переводилися до інших підрозділів, включалися в резерв на висунення, атестувалися, призначалися на посаду з більшим обсягом роботи.
32. Поняття професійно-психологічної підготовки у системі психологічного забезпечення.
33. Структура психологічної підготовки.
34. Завдання професійно психологічної підготовки.
35. Сучасні форми та методи активного навчання дорослих.
36. Вправи на формування впевненості в собі, своїй підготовленості, в можливості успішного подолання труднощів оперативно-службової діяльності, готовності до зустрічі з ними.
37. Різновиди екстремальних ситуацій, їх сутність та способи реагування на них.
38. Вправи на формування психологічної стійкості щодо впливу характерних для оперативно-службової діяльності психотравмуючих чинників.
39. Форми тренування вмінь і навичок виконання професійних дій в будь-яких несприятливих умовах та навичок управління своїми емоційними станами.
40. Вправи на виховання гармонійно розвинених вольових якостей (цілеспрямованість, наполегливість, самостійність, сміливість, витривалість та ін.).
41. Шляхи розвитку якостей «психологічної надійності» (витривалості щодо небезпеки і ризику, перенапруження, невдач та труднощів).
42. Накопичення досвіду швидкого переходу від очікування до

гранично інтенсивних дій як завдання професійно психологічної підготовки.

43. Вправи на розвиток професійно-психологічної орієнтованості особистості.

44. Психологічні чинники тренування професійно значущих якостей (професійної спостережливості, професійної пам'яті, професійного мислення та ін.).

45. Поняття психологічної підтримки проведення оперативно-службових заходів у системі психологічного забезпечення.

46. Завдання психологічної підтримки проведення оперативно-службових заходів.

47. Психологічний аналіз оперативної інформації стосовно обставин підготовки чи вчинення правопорушення (злочину).

48. Методи діагностики психологічних особливостей правопорушників (злочинців).

49. Можливості психолога у плануванні оперативно-службових заходів.

50. Психологічне консультування розробки слідчих версій.

51. Методи психологічного забезпечення комплектування спеціальних загонів, груп, нарядів, екіпажів, чергових змін тощо.

52. Форми психологічної допомоги поліцейським щодо здійснення психологічного впливу на правопорушників (злочинців)

53. Психологічна підтримка переговорної діяльності.

54. Психологічні детермінанти надання консультативної допомоги іншим поліцейським під час переговорної діяльності.

55. Психологічні умови безпосереднього проведення психологом переговорів.

56. Форми термінової психологічної допомоги в ході проведення оперативно-службових заходів поліцейським та іншим особам, які потерпіли внаслідок надзвичайних подій.

57. Поняття та призначення «Валізи» психолога.

58. Складові «Валізи» психолога та напрями їх використання.

59. Психологічний аналіз причин і умов морально-психологічного і фізичного травматизму чи загибелі поліцейських при виконанні службових обов'язків та надання методичних рекомендацій щодо їх попередження.

60. Надання консультативної та практичної допомоги поліцейським у взаємодії з різними верствами населення, в тому числі з представниками ЗМІ.

61. Психологічні особливості діяльності поліцейських в екстремальних умовах.

62. Загальна характеристика видів екстремальних ситуацій у діяльності поліцейських.

63. Загальна характеристика станів психічного напруження у діяльності поліцейських: стресові, фрустраційні, конфліктні, кризові.

64. Поняття та визначальні чинники особистої безпеки поліцейських.

65. Характеристика видів небезпеки у діяльності поліцейських.

66. Чинники, що визначають схильність поліцейських до небезпеки.

67. Розвиток та удосконалення професійно-значущих якостей поліцейських (професійна спостережливість, професійна пам'ять, професійне мислення).
68. Значення професійної спостережливості у діяльності поліцейських.
69. Професійна спостережливість: визначення, види та властивості.
70. Вправи для розвитку і вдосконалення професійної спостережливості.
71. Значення професійної пам'яті у діяльності поліцейських.
72. Професійна пам'ять: визначення та процеси.
73. Види пам'яті та основні способи запам'ятовування.
74. Чинники, що впливають на ефективність і продуктивність професійної пам'яті поліцейських.
75. Психологічні прийоми, спрямовані на підвищення ефективності запам'ятовування поліцейськими професійно-значимої інформації.
76. Психологічні прийоми, спрямовані на покращення збереження професійно значимої інформації поліцейськими.
77. Психологічні прийоми, спрямовані на подолання труднощів відтворення поліцейськими професійно значимої інформації.
78. Вправи для розвитку та вдосконалення професійної пам'яті.
79. Значення професійного мислення у діяльності поліцейських.
80. Професійне мислення: визначення, види.
81. Форми та процеси професійного мислення поліцейських.
82. Психологічні прийоми, спрямовані на активізацію професійного мислення поліцейських.
83. Поняття психологічного контакту.
84. Стадії та чинники психологічного контакту у професійному спілкуванні поліцейських.
85. Методика контактної взаємодії для встановлення психологічного контакту у професійному спілкуванні поліцейських: стадії та прийоми.
86. Поняття психологічного впливу у професійному спілкуванні поліцейських.
87. Методи і прийоми психологічного впливу, що можуть бути використані психологами під час професійного спілкування.
88. Шляхи формування у поліцейських навичок психічної саморегуляції.
89. Основні правила та тактика ведення переговорів.
90. Вимоги до особистості переговорника.

### 8. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Поточний контроль – 60				Підсумковий контроль		Сума
T1	T2		T3	T4	40	100
10	20		10	20		

## 9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

## 10. Рекомендована література

1. Александров Д.О., Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. та ін. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Навч.-метод. посібник у 6 частинах. – К.: НАВСУ, 2003-2008.

2. Андросюк В.Г., Казміренко Л.І., Юхновець Г.О. Які якості вимагаються від працівника міліції: методологічні засади розробки професіограм та кваліфікаційних характеристик // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. – К. – 1996. – № 1. – С. 105-116.

3. Ануфрієв М.І., Ірхін Ю.Б., Курко М.Н., Нецерет Т.В., Омельченко С.В., Синявський В.В., Шаповалов О.В. Професіографічна характеристика основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України (кваліфікаційні характеристики професій, професіограми основних спеціальностей): Довідковий посібник – К.: МВС України; КІВС, 2003. – 80 с.

4. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянская Е.В. Психология управления: Учебное пособие. – Харьков: «Титул», 2007. – 532 с.

5. Барко В.І. Психологія управління персоналом органів внутрішніх справ (проактивний підхід). К.: Ніка-Центр, 2003. – 448 с.

6. Барко В.І., Ірхін Ю.Б., Нецерет Т.В., Шаповалов О.В. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України: Практичний посібник. – К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, ДП «Друкарня МВС», 2007. – 100 с.

7. Барко В.І. Використання тесту Роршаха для психодіагностики професійної придатності до діяльності в органах внутрішніх справ // Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Т.6, випуск 4. – К.: “ГНОЗІС” 2004. – С. 5-20.

8. Барко В.І., Ірхін Ю.Б., Никифорчук Д.Й., Підюков П.П. Управління персоналом органів внутрішніх справ (психолого-педагогічний аспект): Навчальний посібник. – К.: Київський юридичний інститут, 2005. – 210 с.

9. Барко В.І., Ірхін Ю.Б., Підюков П.П. Психологія управління командою міліцейського підрозділу: Навчальний посібник. – К.: Київський юридичний інститут, 2005. – 200 с.
10. Барко В.І., Панок В.Г., Ваврик Т.Ю. Використання методу портретних виборів для професійного відбору кадрів в органах внутрішніх справ // Практична психологія та соціальна робота, № 6, 2000. – С.43-48.
11. Барко В.І., Панок В.Г., Лазаревський С.В. Психолого-педагогічна діагностика творчого потенціалу особистості / Методичні рекомендації для практикуючих психологів. – Київ-Тернопіль: Видавничий відділ ТЕПЮ, 2000. – 30 с.
12. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности. – М., 2001. – 511 с.
13. Вигдорчик М.И., Псядло Э.М., Баракина Г.Д. Модульный программный комплекс автоматизированных психодиагностических методик “Консул-Интегратор”. – Одесса: <http://consul.com.ua/integrator>, support@consul.com.ua, 2003.
14. Джигирей В.С., Жидецький В.Ц. Безпека життєдіяльності. Підручник. – Вид. 4-те, доповнене. – Львів: Афіша, 2001. – 256 с.
15. Довідник типових професійно-кваліфікаційних характеристик основних посад працівників Міністерства внутрішніх справ України: Офіційне видання. – К.: МВС України, 2006. – 288 с.
16. Європейський Кодекс поліцейської етики // Рекомендація Рес.(2001)10, прийнята Комітетом Міністрів Ради Європи 19.09.2001 р. – К.: Британська Рада в Україні, 2001. – 56 с.
17. Ірхін Ю.Б. Організація та здійснення психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України: Навчальний посібник. – К.: РВЦ НАВСУ, Київський юридичний інститут, 2005. – 164 с.
18. Ірхін Ю.Б. Психологічна модель особистості керівника органів внутрішніх справ України та критерії професійно-психологічного відбору кандидатів на керівні посади ОВС. Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С.Д. Т. VI, випуск 5. – К.: «ГНОЗІС», 2004. – С.106-115.
19. Ірхін Ю.Б. Формування концептуального підходу до визначення критеріїв професійно-психологічного відбору кандидатів на керівні посади органів внутрішніх справ відповідно до сучасних вимог. Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С.Д. Т. VI, випуск 4. – К.: «ГНОЗІС», 2004. – С.122-133.
20. Ірхіна С.М. Організація психологічного відбору на навчання в училищах професійної підготовки працівників міліції. Наукові записки Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України / За ред. академіка С.Д. Максименка. – К.: Главник, 2005. Вип. 26, в 4-х томах. Том 2. – С.181-185.



21. Ірхіна С.М. Програма психологічного вивчення кандидатів на службу в органах внутрішніх справ. Проблеми пенітенціарної теорії та практики: Щорічний бюлетень / За заг. ред. д-ра юрид. наук, професора А.А. Музики. – К.: КЮІ КНУВС, 2005. – С.618-625.
22. Ірхіна С.М. Профорієнтація та професійно-психологічний відбір в органах внутрішніх справ України: Навчальний посібник. – К.: РВЦ КНУВС, ДП «Друкарня МВС», 2007. – 92 с.
23. Кондратьєв Я.Ю. Загальна характеристика психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності ОВС: Лекція. – К.: НАВСУ, 1999. – 36 с.
24. Кудерміна О.І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності / Кудерміна О.І. – Монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. – 415 с.
25. Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку. Документально-джерелознавчий довідник // Упоряд. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, І.Г. Кириченко. – К.: НАВСУ, 2002. – 128 с.
26. Мойсеєва О.Є. Психологія агресії: вікові та генетичні виміри: Навчально-методичний посібник. – К.: КММ, 2010. – 128 с.
27. Нещерет Т.В. Використання короткого відбірного тесту в органах внутрішніх справ України: Методичні рекомендації. – К.: ЦПП ДРП МВС України, 2003. – 26 с.
28. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції (у двох частинах). Психологічне супроводження оперативно-службової діяльності працівників органів внутрішніх справ в екстремальних умовах. Частина II: Навчально-методичний посібник. – К.: НАВСУ, 2003. – 124 с.
29. Психологічне супроводження навчально-виховного процесу в училищах професійної підготовки працівників міліції МВС України. Методичні рекомендації від 08.04.2008 №6/2/1-1912.
30. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 1998. – 672 с.
31. Собчик Л.Н. СМІЛ (ММРІ) Стандартизованный многофакторный метод исследования личности. Практикум по психодиагностике. – СПб.: Речь, 2000. – 219 с.
32. Собчик Л.Н. Тест восьми влечений Сонди и его модификация. – М.: Фолиум, 1996. – 96 с.
33. Столяренко А.М. Экстремальная психопедагогика: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 607 с.
34. Цільмак О.М. Методи кольорових виборів. Психодіагностика емоційних паттернів настрою. – Одеса: Одеський юридичний інститут НУВС, 2003. – 81 с.

1. Національний Темпус-офіс в Україні. – Режим доступу до сайту: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>
2. Офіційний сайт ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.unesco.org/>
3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.mon.gov.ua>.
4. [yurist-online.com/ukr/uslugi/.../005.php](http://yurist-online.com/ukr/uslugi/.../005.php) –
5. [www.pravoznavec.com.ua/books/276/20101/18/](http://www.pravoznavec.com.ua/books/276/20101/18/)
6. [www.naiou.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/nomer4/all\\_mak.html](http://www.naiou.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/nomer4/all_mak.html)
7. [www.info-works.com.ua/disertacia/.../636.h](http://www.info-works.com.ua/disertacia/.../636.h).